

Tietopoliittisen selonteon valmistelu: puhetta ja kirjoitusta luottamuksesta ja etiikasta

OKM:n kirjastopäivät 8.11.2018

Minna Karvonen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Hallitus linjasi tammikuussa 2018, että se antaa eduskunnalle syksyllä 2018 selonteon tietopolitiikasta ja tekoälystä

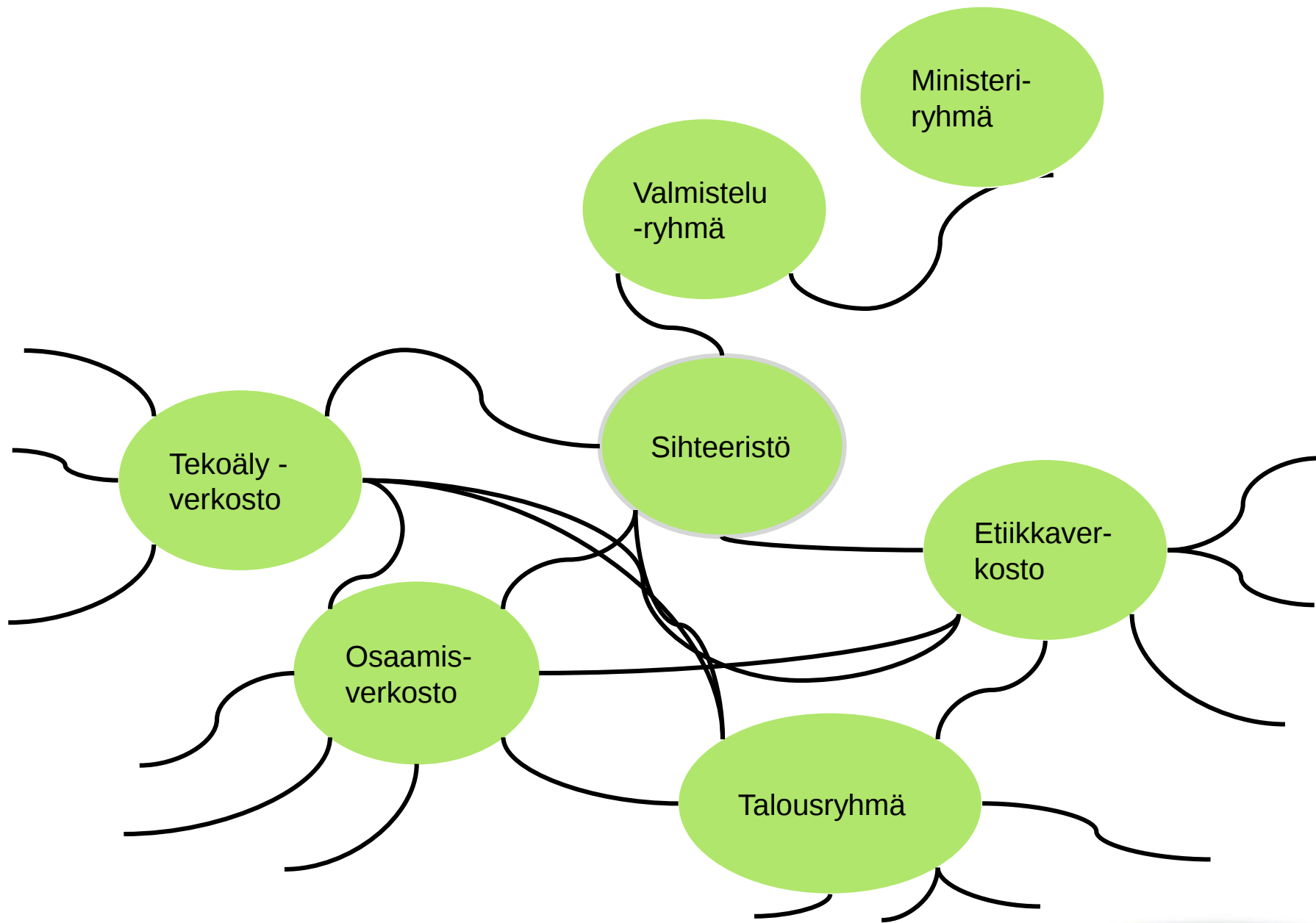
Työskentelytavat

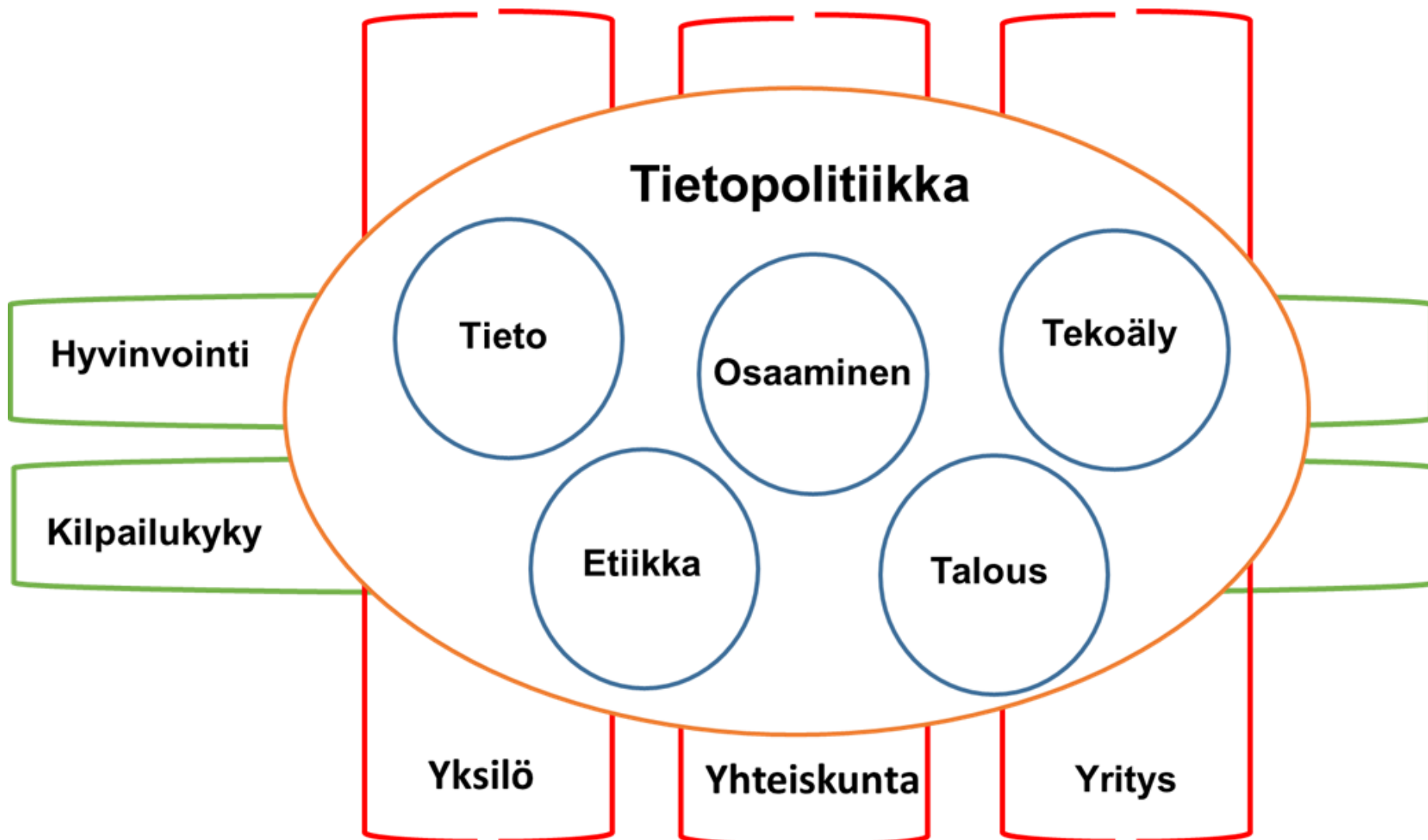
Dialogi ja verkostot

- Kohtaamisia ja tilaisuuksia dialogille:
 - seminaarisarja touko-kesäkuussa 2018
 - kuulemistilaisuus elokuussa 2018
 - tietopolitiikkatyön aikana rakentuneiden verkostojen teemoitettuja tapaamisia
 - lausuntokierros lokakuun loppuun 2018
- Verkostojen työn tuloksena noin 50 taustapaperia, joita hyödynnettiin selonteon valmistelussa

Tekemisen hierarkia

- Sihteeristö vastaa selonteon koostamisesta
- Valmisteluryhmä tekee virkamiestason linjaukset ja koordinoi kantoja
- Ministeriryhmä ohjaa ja hyväksyy linjaukset

Etiikka edellä

- Vastuullista tietopolitiikkaa ei voi muodostaa eikä toteuttaa ilman eettisten periaatteiden määrittelemistä ja noudattamista.
- Tiedon kokoamisen, hallinnan, käytön ja yhdistelyn eettisten ulottuvuuksien tunnistaminen on edellytys yhteiskunnan tasapainoiselle kehitykselle.
- Onko meillä eettisistä periaatteista – hyvistä ja arvokkaista tavoiteltavista päämääristä – riittävä yhteisymmärrys? Hyvinvointi? Luonnon monimuotoisuus? Ihmisarvon mukainen elämä? Oikeudenmukaisuus?
- Miten tietopolitiikan eri osa-alueet kattavaa eettistä kehikkoa tulisi rakentaa ja ylläpitää (kansallinen, EU-taso, kansainvälinen?)
- Olemmeko valmiita sitoutumaan eettisesti kestäväen kilpailukyvyn rakentamiseen? Mitä siitä hyödynnämme ja mitä jos siitä kärsimme?

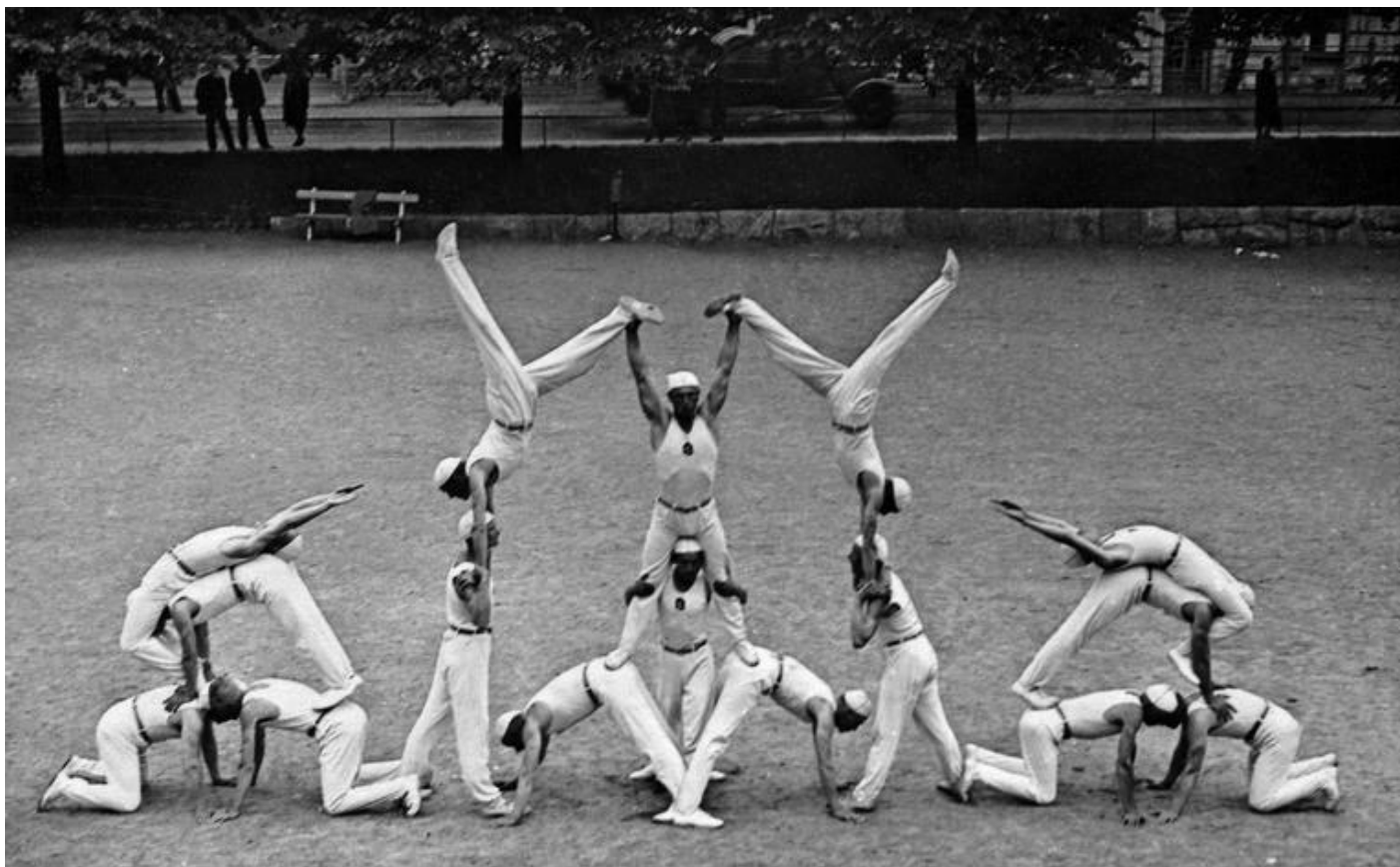
Etiikka käytännössä

- Eettisesti vastuulliset toimintatavat, suositukset, käytänteet, säännökset – miten muodostetaan?
- Yhteistyö, keskustelu, luottamus – kuka toimii ja kuka luottaa?
- Tekoälyratkaisujen avoimuus – miten hoidetaan? (algoritmit, datan laatu ja luotettavuus, yksilöiden tietosuoja)
- Mikä on eettisessä linjaamisessa yhteistä, missä eriydytään?
Tekoälyn soveltamiselle tuskin yleispäteviä ohjeistuksia – miten eri sovellusaloilla toimitaan hallitusti?

Luottamus tietoon, toisiin ihmisiin ja instituutioihin

- Luottamusyhteiskunta on mahdollistanut
 - kattavat julkiset tietovarannot ja niihin perustuvat palvelut
 - tiedon liikkumisen
 - kokemuksen osallisuudesta ja yhteiskunnallisen muutoksen mahdollisuudesta
- Mikä luottamusta uhkaa ja miten se voidaan säilyttää?
 - Osallisuus ja osattomuus?
 - Tiedon lukutaidot?
 - Palvelujen luotettavuus?
 - Kirjastojen roolit?
- Onko resilienssi – toipumiskyky häiriöistä – uusi yhteiskuntaoppi ja kansalaistaito?

Cui bono?

Lisää tietoa

- Luonnos valtioneuvoston selonteoksi "Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyn aikakaudella"
- Lisätietoja:
- Olli-Pekka Rissanen, valtiovarainministeriö (olli-pekka.rissanen@vm.fi, 0295 530364) (sihteeristön puheenjohtaja) ja
- Minna Karvonen, opetus- ja kulttuuriministeriö (minna.karvonen@minedu.fi, 0295 330142) (valmisteluryhmän varapuheenjohtaja)